

om rechtszeker hun beroepsgeheim op grond van artikel 29 Sv. te doorbreken. Dit neemt uiteraard niet weg dat, zoals hoger vermeld, justitieassistenten (strafbare) feiten aan hun opdrachtgever moeten melden wanneer deze relevant zijn in het kader van hun opdracht.

6. Besluit

De justitieassistent zit te paard tussen justitie en hulpverlening, en werkt met andere woorden op één van de bruggen die de beide sferen met elkaar verbindt. In deze korte bijdrage werd geargumenteed dat justitieassistenten niet zonder meer buiten de algemene regels van het beroepsgeheim, zoals bepaald in art. 458 Sw., vallen. In beginsel dient de justitieassistent immers beschouwd als een “noodzakelijke vertrouweling”. Aan de principiële toepasbaarheid van art. 458 Sw. doet het feit dat de justitieassistent in de regel – i.e. het slachtofferonthaal uitgezonderd – gemandateerd is geen afbreuk. Vooreerst hebben justitieassistenten tegenover derden, i.e. anderen dan de opdrachtgever, wel degelijk een beroepsgeheim. Daarenboven is de justitieassistent ook ten aanzien van de opdrachtgever door het beroepsgeheim gebonden, voor zover het gaat om informatie die niet relevant is in het kader van de specifieke opdracht waarmee de justitieassistent is belast en waarvoor geen rapportageplicht geldt die kan worden gekwalificeerd als een wettelijke verplichting tot bekendmaking in de zin van art. 458 Sw. Benadrukt werd dat voormeld criterium van relevantie voor de uitvoering van de door de overheid specifiek aan de justitieassistent toevertrouwde opdracht kan variëren al naargelang het soort van opdracht en de intensiteit en duur ervan. Voor de justitieassistent impliceert het invullen van zijn beroepsgeheim dan ook dansen op de brug tussen justitie en hulpverlening waarop hij werkt. Dat geldt niet alleen voor wat het principe van het beroepsgeheim zelf betreft maar evenzeer op het stuk van de op het beroepsgeheim aanvaarde uitzonderingen. De verhouding tussen art. 458 Sw. en art. 29 Sv. spreekt in dat opzicht boekdelen.

Tom Vander Beken en Bjorn Ketels*

* Respectievelijk hoogleraar en BOF-doctoraatsbursaal aan het Institute for International Research on Criminal Policy (IRCP) van de Universiteit Gent.

OPSPORING EN POLITIE

Discriminatory Ethnic Profiling

Eind 2010 werden door het FRA (of European Fundamental Rights Agency) twee belangrijke publicaties verspreid in het domein van ‘ethniciteit en politiecontrole’. De eerste publicatie betrof de weergave van een onderzoek in de hele Europese Unie naar de discriminerende ervaringen van minderheden met ondermeer politiecontroles. Uit de bevindingen blijkt dat minderheden die het gevoel hebben staande te worden gehouden omwille van hun achtergrond (als lid van een minderheid), minder vertrouwen in de politie hebben. Gelijktijdig met dit onderzoek verspreidde het FRA een leidraad voor de politie om duidelijk te maken wanneer etnische profilering al dan niet discriminerend is.

In het *onderzoeksrapport EU-MIDIS* (European Union Minorities and Discrimination Survey – Police Stops and Minorities) wordt ingegaan op de ervaringen met politiecontroles en de mate van vertrouwen in de politie. Voor dit onderzoek sprak het FRA met 23.500 immigranten en leden van etnische minderheden in de 27 EU-lidstaten en met 5.000 leden van de autochtone bevolking die in dezelfde regio woonden in tien lidstaten (België, Bulgarije, Duitsland, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Italië, Hongarije, Roemenië en Slowakije). De te ondervragen personen werden aan de hand van een aselechte steekproefbenadering bepaald. Een belangrijke bevinding volgens de onderzoekers is dat in een aantal EU-lidstaten de kans op een politiecontrole voor personen uit minderheidsgroeperingen groter is dan voor personen uit de autochtone bevolking. Zo vinden zes op tien van de Noord-Afrikaanse respondenten die door de politie werden staande gehouden, dat dit specifiek vanwege hun ethniciteit of achtergrond als immigrant gebeurde. Ook één op twee Roma en vier op tien Midden- en Oost-Europeanen zijn die mening toegedaan.

Volgens het FRA wordt hiermee een probleem van potentieel discriminerende etnische profilering onderstreept, waarmee niet alleen de antidiscriminatiewetgeving wordt geschonden, maar waarbij ook belangrijke schadelijke maatschappelijke effecten kunnen optreden, namelijk een

daling van het vertrouwen van minderheden in de politie en een daling van hun geloof in een eerlijke behandeling.

Wanneer het besluit van een politieambtenaar om iemand te controleren uitsluitend of hoofdzakelijk wordt ingegeven door zijn of haar ras, etnische afkomst of geloofsovertuiging, is sprake van discriminerende etnische profilering, stelt het FRA. Door dergelijke praktijken kunnen bepaalde gemeenschappen in de EU vervreemd raken en dit kan weer bijdragen aan inefficiënt politietoetreden.

Specifiek voor België werden Noord-Afrikanen en Turken bevraagd. Daaruit kwam naar voor dat 13% van de bevraagde Noord-Afrikanen en 6% van de Turken vinden dat ze omwille van hun etniciteit door de politie gecontroleerd werden. Verder wordt ook dieper ingegaan op het aantal keer dat ze gecontroleerd werden het afgelopen jaar, de plaats van controle, de mate waarin de politie respectvol was, ... Opmerkelijk voor de Belgische resultaten is het sterke verschil in vertrouwen in de politie. Voor de Noord-Afrikanen en Turken samen bedraagt dit slechts 52%, terwijl dit bij de bevraagde autochtonen 76% is.

Naast de rapportering over de resultaten van haar onderzoek, heeft het FRA ook een positionele gids opgemaakt, waarmee een duidelijk kader inzake etnische profilering wordt gecreëerd: *Towards More Effective Policing – Understanding and Preventing Discriminatory Ethnic Profiling: A Guide*. Deze leidraad bevat een heldere definitie en uitleg van discriminerende etnische profilering. De leidraad moet de politie helpen discriminerende praktijken tegen te gaan en kan daarom worden gebruikt als instrument ten behoeve van een effectiever politietoetreden in een gekleurde samenleving.

Volgens het FRA is profilering op zich een rechtmatige onderzoekstechniek en kan deze gebruikt worden bij de aanpak van gepleegde misdrijven en bij het voorkomen van toekomstige misdrijven. Het gaat dan om gebruik van indicatoren die verwijzen naar fysieke kenmerken, verschijning of gedrag (zoals kledij, bezochte plaats, etniciteit) en die de basis vormen voor een politiecontrole. Essentieel is wel dat etniciteit nooit als enige criterium kan dienen voor een politiecontrole. Er moeten met andere woorden 'reasonable grounds' of 'ernstige aanwijzingen in gedrag, tijd en ruimte'

zijn ...¹ De gids bevat in dit verband verder een aantal voorbeelden die het al dan niet kunnen gebruiken van etniciteit als criterium voor een politiecontrole helder maken.

Van de 27 EU-lidstaten is het Verenigd Koninkrijk de enige lidstaat waar gegevens over politiecontroles, inclusief informatie over de etnische afkomst van de betrokkenen, systematisch worden verzameld en gepubliceerd. Daaruit blijkt ondermeer dat hoewel allochtonen soms meer gecontroleerd worden dan autochtonen, het aantal 'hits' beduidend lager ligt. Dankzij deze gegevens zijn de politie en lokale gemeenschappen op de hoogte van de situatie in de praktijk en kunnen ze politietoetreden herkennen dat soms discriminerend is. De gids besluit met een aantal aanbevelingen om discriminerende etnisch gebaseerde politiecontroles tegen te gaan zoals opmaak van duidelijke richtlijnen, training, meer registratie, ...

Beide publicaties zijn beschikbaar op www.fra.europa.eu.

Kristof De Pauw*

Naar een nationale Nederlandse politie

Minister Opstelten wil de huidige 26 politiekorpsen in een zo kort mogelijk tijdsbestek omvormen tot één nationale politie. Voortvarendheid is nodig om de gevolgen voor het dagelijks werk van de politie te beperken en tegelijkertijd de prestaties en de slagkracht van de politie te verbeteren. Eind 2011 moeten de voorbereidingen voor de nationale politie zijn afgerond. Als de nieuwe politiewet wordt aangenomen door de Staten-Generaal, kan op 1 januari 2012 onmiddellijk worden gestart met de nationale politie. Tot dat moment worden geen onomkeerbare stappen gezet. Dat staat in het uitvoeringsprogramma vorming nationale politie dat minister Opstelten op 31 maart 2011 aan de Tweede Kamer heeft gestuurd.

(zie: Rijksoverheid – documenten en publicaties) Het Uitvoeringsprogramma vorming nationale

¹ Deze voorwaarden voor politiecontrole vinden we terug in onze Belgische Wet op het Politieambt.

* Hoofdcommissaris, Korpschef, Politiezone Geraardsbergen-Lierde